

Консультація для батьків:

«Вплив телебачення на розвиток дитини»

Нині процес спілкування батьків і дитини ускладнений. Адже телебачення займає весь вільний час, роблячи дітей адитивними й залежними. Перегляд телевізійних передач, реклами, мультфільмів негативно впливає на емоційний фон і поведінку дитини.

Теорії, в яких доводиться, що захоплення телебаченням спричинене чимось одним, і що це захоплення можна усунути простим педагогічним втручанням або заборонаю, - неправильні. Вплив засобів масової інформації на життя родини зростає через зайнятість батьків, через небажання відстежувати якість інформації, що призводить до ослаблення батьківського впливу на дітей. Засоби масової інформації впливають на загальний стан дитини: спричиняють зниження фізичної та соціальної активності, появу неусвідомлених страхів, пов'язаних, наприклад, із переглядом художнього фільму, формування сумнівних цінностей, схильність долати проблеми наодинці.

Давайте ж подивимося, як впливає на розвиток дітей «блакитний екран»?

У віці від 1,5 до 3 років діти надзвичайно швидко опановують мову завдяки психологічній включеності у спілкування з дорослими. Задоволення, яке одержує дитина від слухання, спонукає її щоразу наближатися до дорослого й насторожувати свій слух. Водночас дитина в цьому віці активізує власне вербальне спілкування, постійно звертаючись до дорослого: запитує, намагається зрозуміти відповіді. Батьки, які повністю залишають дитину з телевізором, можуть не помітити пагубного впливу телеекрану на розвиток дитини. Проведені Британськими вченими дослідження дітей у віці від 2 до 5 років довели існування прямого зв'язку між залученням дитини до телевізора й погіршенням комунікативних здібностей. Однобічність контакту з телевізором, коли він «розмовляє» з малюком, не зупиняючись і не відповідаючи на запитання, призводить до того, що дитині стає важко спілкуватися з однолітками й дорослими, вона пізніше починає говорити. Досягнення сучасного телебачення у спецефектах, формах і способах залучення глядача призводить до того, що надмірний перегляд телепередач може спричинити перевтому й перезбудження дитини: вона стає млявою, примхливою і дратівливою. Оволодіння сприйняттям виявляється в тому, що дитина, виконуючи предметні дії, переходить до зорового орієнтування. Приблизно у 2 роки підставою для виокремлення предметів стають багато істотних і несуттєвих ознак: зорові, слухові, тактильні. Якщо дитина сидить кілька годин біля екрану, вона втомлюється, і при цьому енергія реалізується не природним шляхом, а переростає в незадоволення, роздратування, агресію. Від народження до 1 року остаточно формується зір: підвищується його гострота, координація, сприйняття кольору, зіниці вчаться адаптуватися до змін освітлення – у цей період зайві навантаження на очі небажані. Телевізор для дитини – яскрава пляма, рухома картинка зі звуком.

У ранньому віці відбувається становлення розумової діяльності. Основну роль у формуванні всіх здібностей у ранньому віці відіграє сприйняття. Від нього залежить поліпшення пам'яті, мови, мислення й рухів. Хронологічно формування у дітей наочно-образного мислення починається в кінці раннього віку за часом збігається з двома подіями: становленням елементарного самопізнання і початком розвитку здатності до довільної саморегуляції. Супроводжується все це розвиненою уявою. Коли джерелом інформації стає телевізор, малюк одержує вже готові образи. Через те, що дитина зазвичай відтворює дії й ситуації, запозичені від дорослих, уява в цей

період працює скоріше як механізм, а не як активна діяльність. Тому перегляд телепередач з усім звуковим і колірним різноманіттям може перешкодити вияву фантазій і творчості дитини.

Під час перегляду телевізора маля не дуже розуміє сюжетні перипетії, але основну думку воно засвоює й ідентифікує себе з тим, що відбувається на екрані.

Найшкідливішими для психіки дитини є не випуски новин і навіть не бойовики з кров'ю та бійками, а популярні фільми-катастрофи: цивілізація гине, на вулицях міста з'являються потвори, на Землю нападають інопланетяни. Такі жахи всесвітнього масштабу здатні викликати в дитини різні страхи, нічні жахи і стати причиною нервовості й агресивності.

Не слід дозволяти дитині переглядати і фільми жахів, оскільки, на відміну від дорослих, малята ще не вміють чітко відрізнити вигадку від реальності, а особливо в напружені моменти забувають, що все, що відбувається на екрані, насправді не існує. Згодом дитина не буде обмежуватися пасивним переглядом – обов'язково підуть голосні коментарі й попередження героїв про небезпеку, плач. Щоб запобігти такій бурхливій реакції, можна урізноманітнити репертуар домашнього «відеосалону» музичними мультфільмами.

У випадку відсутності контролю батьків за змістом і часом перегляду кінопродукції, телебачення негативно вплине на розвиток дитини. Буде спостерігатися:

1. Зниження фізичної, інтелектуальної та соціальної активності. Коли дитина дивиться телевізор, вона втрачає інтерес до інших видів діяльності.
2. Агресивна поведінка: жорстокість, агресивність телегероїв підвищують агресивність дитини в житті.
3. Поява страхів: дитячій свідомості властиво все сприймати буквально. Екран має ту ж силу, що й реальні події. Навіть якщо дитина не боїться «страшних» героїв під час перегляду, вона може згадати побачене потім і злякатись уві сні. Діти починають розуміти різницю між реальністю й вигадкою тільки в шкільному віці.
4. Зниження соціальних цінностей. Деякі передачі пропагують терпимість, уміння ділитися, доброту й чесність.
5. Невміння долати проблеми. Дитині, повністю відданій телевізору, згодом важче приймати рішення, нелегко долати труднощі.
6. Затримка інтелектуального розвитку та соціальної адаптації.
7. Слабкий розвиток уяви і творчих здібностей. Візуальна інформація простіша для сприйняття і, за рідкісними винятками, залишає мало місця для міркувань і творчих ідей.
8. Ослаблення зв'язків із родиною та зовнішнім світом.

Є й інший аспект впливу телебачення на життя дитини. Важливо, щоб вони дивилися телепередачі разом із батьками. У цьому випадку телебачення стає корисною методичною допомогою в навчанні, а також приводом для дискусій з різних питань, однак, за умови правильного використання всього матеріалу передачі. Можна зменшити негативний ефект телевізора за допомогою ретельного регулювання перегляду передач:

1. Установлення меж. До 18 місяців діти взагалі можуть обходитися без телевізора. З 18 місяців півгодини в день – цілком достатньо, починаючи з 2 років – не більше 1 години.
2. Дотримання обмежень. Планування діяльності дитини після перегляду передачі.
3. Правильне планування часу.

4. Спільний перегляд телепрограм дає змогу корегувати побачене, пояснювати вчинки героїв.
5. Творчий підхід може виявитися в переказуванні побаченого дитиною або в зображенні малюнків на теми побаченого.
6. Уникнення використання телевізора як винагороди або покарання, тла чи засобу розслаблення.
7. Активна протидія негативній інформації з телеекрану.
8. Формування позитивних цінностей за допомогою пояснення негативних учинків героїв телепередач.

Щоб оцінити взаємини в трикутнику «Дитина – батьки – телевізор» спробуйте відповісти на запитання тесту, наведеного нижче:

1. Чи переглядає ваша дитина телевізор більше ніж півгодини на день?
2. Чи швидко вона погоджується відійти від «блакитного» екрана?
3. Чи можете ви сказати, що у вас особисто є проблеми з телеманією?
4. Чи багато реклами бачить ваш малюк по телевізору?
5. Чи дивиться дитина новини, нехай навіть у фоновому режимі?
6. Чи часто буває так, що дитина переглядає телепередачі, що не відповідають її віку?
7. Чи можете ви сказати, що знаєте не всі улюблені телепередачі своєї дитини?
8. Чи є у вас «дорослі» телеканали, які ви так і не заблокували для дитячого перегляду?
9. Чи караєте ви дитину «відлученням» від телевізора?
10. Чи трапляється, що дитина без дозволу вмикає телевізор у будь-який час, коли їй заманеться?

Якщо ви відповіли схвально більше ніж на два запитання, отже, у вас є привід говорити про те, що в дитини телезалежність і слід вживати заходи для того щоб позбавити дитину від цієї залежності.